

Article history:

Received: 11 October 2023

Received in revised form: 22 December 2023

Accepted: 25 April 2024

Published online: 18 December 2024

The Roles and Requirements of the Development of Competitive Sports in Promoting the third Model of Women

Zohre Hasani Corresponding Author, Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: Hassanizohreh76@gmail.comFaezeh Kefayat Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: Kefayat.faezeh@gmail.comBahram Yousefy Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: bahramyoosefy@yahoo.com**Article Info****ABSTRACT****Article type:***Research Article***Keywords:***Competition,**Femininity,**Model,**Promotion,**Sports.**(Times New Roman 9 pt, Italic)*

Introduction: Sports in Iran has experienced many changes after the revolution. In the meantime, despite many ups and downs, women's championship sports have a growing trend, and in recent years, Iranian women athletes have shined in prestigious international competitions. The purpose of this research was to investigate the roles and requirements of competitive sports in promoting the third model of femininity.

Methods: The research method is qualitative. The statistical population of the research included: experts, professors and female athletes familiar with the topic of this research. In order to sample the research, the purposeful sampling method was used. The research tool was an interview that was conducted with 17 people. The validity of the research tool (interview) was examined and confirmed by expert professors. To analyze the data, the theme analysis method was used and adapted from the method proposed by Brown and Clark.

Results: The findings of this research showed that the roles of competitive sports in promoting the third model of women include thematic, scale and channel dimensions.

Conclusion: Based on the findings of this research, we conclude that in order to fulfill these roles, considerations and requirements in the fields of explanation, policy making and implementation should be taken into consideration. Also, these main themes with connecting themes including visualization, opportunity creation and inspiration in national and international dimensions and in the form of chaste presence and success of female athletes in sports competitions are given meaning.

Cite this article: Hasani, Z. , Kefayat, F. and Yousefy, B. (2024). The roles and requirements of the development of competitive sports in promoting the third model of women. *New Approaches in Sports Mmanagement*, 12(46), 35-47. doi: 10.22034/ntsmj.2024.2031495.1051

Publisher: Iranian Scientific Association of Sports Management

Extended Abstract

Introduction

From the beginning of the formation of the revolution until now, the issue of women has been one of the main axes of the discourse of the Islamic revolution, and in the current complex situation and the fierce conflict between the discourses related to the role and social position of women, the third model of women whose intellectual basis is in line with the lofty thoughts of the revolution. It is Islamic, it should be one of the topics of Jihad explanation so that its origin and purpose can be explained in a proper way. Sports in Iran has experienced many changes after the revolution. In the meantime, despite many ups and downs, women's championship sports have a growing trend, and in recent years, Iranian women athletes have shined in prestigious international competitions. The purpose of this research was to investigate the roles and requirements of competitive sports in promoting the third model of femininity.

Methods

The qualitative research method was the thematic analysis approach. Theme analysis is a method to identify, analyze and interpret meaning patterns of themes in qualitative data. The important feature of this research method is that it provides a tool or technique without theoretical pre-commitments that can be used in a wide range of intellectual frameworks and research paradigms. The statistical population of the research included: experts, professors and female athletes familiar with the topic of this research. In order to sample the research, the purposeful sampling method was used. The research tool was an interview that was conducted with 17 people. The validity of the research tool (interview) was examined and confirmed by expert professors. To analyze the data, the theme analysis method was used and adapted from the method proposed by Brown and Clark.

Results

In this research, 17 professors and professional athletes who had a history of championships at different levels were interviewed. From the analysis of the results of the conducted interviews, 6 main themes were extracted in the two dimensions of roles and requirements. These themes were connected by 7 second order themes. In sum, the findings of this study showed that championship sports can promote the model in thematic dimensions (mainly the role of embodiment), scale (the scope of national to international effect) and channels (sports as a medium for representing women in the third model). Third, femininity should play a role.

Conclusion

The content analysis of the interviews showed that women's championship sports are expected to play a role in promoting the third model of women in at least three thematic, scale and channel dimensions. From the point of view of the interviewees, regardless of the passion and inner motivations of female athletes, this arena can be the basis for the opportunity for effective and chaste presence of women in social participation, and the success of veiled female athletes is one of the ways of embodying the third model of women. . The theme or label of the next scale to explain the role of women's competitive sports in promoting the third pattern was taken from the statements of the interviewees, which shows that they believe that competitive sports play a role in both national and international fields. Based on the findings of this research, we conclude that in order to fulfill these roles, considerations and requirements in the fields of explanation, policy making and implementation should be taken into consideration. Also, these main themes with connecting themes including visualization, opportunity creation and inspiration in national and international dimensions are interpreted in the form of chaste presence and success of female athletes in sports competitions.

Keywords: Competition, Femininity, Model, Promotion, Sports.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: All ethical matters have been observed.

Funding: No funding has been received from any organization.

Authors' contribution: The contributions of the authors have been the same.

Conflict of interest: There is no conflict of interest

نقش‌ها و الزامات توسعه ورزش رقابتی در ترویج الگوی سوم زن

نویسنده مسؤول، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه:

Hassanizohreh76@gmail.com

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: Kefayat.faezeh@gmail.com

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: bahramyoosefy@yahoo.com

زهرة حسنى

فائزه كفايت

بهرام يوسفی

چکیده

اطلاعات مقاله

مقدمه: ورزش ایران پس از انقلاب تحولات زیادی را تجربه کرده است. در این بین و به رغم فراز و نشیب‌های زیاد ورزش قهرمانی زنان روندی رو به رشد داشته و در سال‌های اخیر زنان ورزشکار ایرانی در رقابت‌های معتبر بین‌المللی خوش درخشیده‌اند. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش‌ها و الزامات ورزش رقابتی در ترویج الگوی سوم زنانگی بود.

روش: روش تحقیق کیفی است. جامعه آماری تحقیق شامل: صاحب‌نظران، اساتید و ورزشکاران زن آشنا با موضوع این تحقیق بودند. به منظور نمونه‌گیری تحقیق، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. ابزار تحقیق مصاحبه بود که از ۱۷ نفر به عمل آمد. روایی ابزار پژوهش (مصاحبه)، توسط اساتید متخصص، مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. جهت تحلیل داده‌ها، از روش تحلیل مضمون و اقتباس از شیوه پیشنهادی براون و کلارک استفاده شد.

یافته: یافته‌های این پژوهش نشان داد نقش‌های ورزش رقابتی در ترویج الگوی سوم زن شامل ابعاد موضوعی، مقیاسی و مجرای است.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های این پژوهش، نتیجه می‌گیریم برای ایفای این نقش‌ها ملاحظات و الزاماتی در حیطه‌های تبیینی، سیاست‌گذاری و اجرایی باید مورد توجه باشند. همچنین این مضامین اصلی با مضمون‌های متصل شونده شامل تجسم‌سازی، فرصت‌سازی و الهام‌بخشی در ابعاد ملی و بین‌المللی و به شکل حضور و موفقیت عقیفانه زنان ورزشکار در رقابت‌های ورزشی معناداری می‌شوند.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

کلیدواژه‌ها:

الگو،

ترویج،

رقابت،

زنانگی،

ورزش

استناد: حسنی، زهره، کفایت، فائزه و یوسفی، بهرام. (۱۴۰۳). نقش‌ها و الزامات توسعه ورزش رقابتی در ترویج الگوی سوم زن. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی،

doi: 10.22034/ntsmj.2024.2031495.1051.۴۷-۳۵. (۴۶)۱۲

ناشر: انجمن علمی مدیریت ورزشی ایران

مقدمه

از ابتدای شکل‌گیری انقلاب تاکنون موضوع زن یکی از اصلی‌ترین محورهای گفتمان انقلاب اسلامی بوده و در شرایط پیچیده کنونی و جدال سخت بین گفتمان‌های مربوط به نقش و جایگاه اجتماعی زنان، الگوی سوم زن که مبنای فکری آن منطبق با اندیشه‌های بلند انقلاب اسلامی است باید یکی از موضوعات «جهاد تبیین» باشد تا خاستگاه و هدف آن به گونه‌ای که شایسته است تشریح شود. الگوی سوم زن، رویکردی است متمایز از دیدگاه‌های شرقی و سنت گرا و فراتر از رویکردهای غربی و تجددخواه. اگر زن در تعریف مرسوم شرقی همچون عنصری پرده نشین، در حاشیه و فاقد نقش در امور اجتماعی است و در تعریف مرسوم غربی و به طور خاص در دیدگاه‌های نولیبرالیسم، تحت عنوان رهایی اغلب به مثابه سوژه‌ای جنسی نگریسته می‌شود، در گفتمان انقلاب اسلامی و مطابق بیانات رهبر معظم انقلاب می‌توان «زن بود، عقیق، محجبه و شریف بود، اما در عین حال، در متن و مرکز جامعه بود» (دیرباز و وفاپی صدر، ۲۰۱۵). بنابراین، تاکید بر حضور دختران و زنان در جامعه یکی از شاخصه‌های «الگوی سوم زن» است که نشان می‌دهد بانوان می‌توانند و باید در حوزه‌های مختلف اجتماعی نقش ایفا کنند. در عین حال و همزمان با افزایش تمایل و اشتیاق زنان برای حضور هر چه بیشتر در عرصه‌های مختلف علمی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این قلمروها تبدیل به میدان تلاقی مفاهیم جنسیت، حقوق زنان، فرهنگ و دین شده است که در لایه‌ای عمیق‌تر منازعات بین گفتمانی را صورت‌بندی و هدایت می‌کند (کنستر و راکهیل^۱، ۲۰۲۱). در ایران برای سالیان زیادی موضوع زن در دو حوزه گفتمانی سنت در برابر مدرنیته قرار داشت (لطفی و همکاران، ۲۰۲۰). اما پس از انقلاب اسلامی سه تغییر اساسی در این زمینه پدید آمد، نخست تکوین گفتمان جدیدی که نه برهنگی را نشانه پیشرفت زنان می‌داند و نه انزوا و پرده نشینی را نماد منزلت و کرامت زنانه، تحول دوم آن است که در نتیجه ظهور این گفتمان، جستجو و تعیین معیارهای زنانگی مطلوب در ایران از مفهومی تاثیرپذیر و برون‌زا به موضوعی درون‌زا و تاثیرگذار در عرصه تمدن‌سازی بدل شده است و به عنوان تحول سوم، مباحث مربوط به الگوی سوم زن به پدیده‌ای فرا مرزی تبدیل شده که نه تنها محصور در قلمرو فکری و اجتماعی ایران نیست بلکه فراتر از جغرافیای جوامع مسلمان است. همانند سایر مسائل اجتماعی، ورزش ایران نیز پس از انقلاب تحولات زیادی را تجربه کرده است. در این بین و به رغم فراز و نشیب‌های زیاد ورزش قهرمانی زنان روندی رو به رشد داشته و در سال‌های اخیر زنان ورزشکار ایرانی در رقابت‌های معتبر بین‌المللی خوش درخشیده‌اند (اسدی و همکاران، ۲۰۲۱). اما شاید یکی از خبر سازترین اتفاقات در میان رویدادهای ورزشی ممانعت از رویارویی تیم ملی فوتبال زنان ایران در برابر تیم ملی زنان اردن در بازی‌های مقدماتی المپیک لندن (۲۰۱۲) به دلیل حجاب ورزشکاران ایرانی بود. هرچند در این رویداد تلخ ورزشکاران زن ایرانی مورد تبعیض قرار گرفتند اما در میان محققان از آن به عنوان نقطه عطفی برای توجه بیشتر به موضوع حقوق زنان مسلمان و محجبه در ورزش قهرمانی یاد شده است (حمزه، ۲۰۱۵). پس از این اتفاق جریان ساز، با انتشار مقالاتی از سوی تعدادی از محققان و به طور همزمان پوشش‌های مردمی شکل گرفته در دفاع از حقوق زنان محجبه لزوم بازنگری در قوانین پوشش ورزشکاران و پرهیز از تبعیض علیه زنان ورزشکار مسلمان در کانون توجه جهانی قرار گرفت و در پی آن برخی از فدارسیون‌های بین‌المللی و نهادهای حاکمیتی ورزش حق حجاب را برای ورزشکاران زن مسلمان به رسمیت شناختند (پروس^۲، ۲۰۱۵). با افزایش فرصت‌های حضور در مسابقات برون مرزی، زنان ایرانی توانستند به مقام‌ها و مدال‌های چشم‌گیری دست یابند. علی‌رغم برخی نگرش‌های تقلیل‌گرایانه (جیوانی و ریل^۳، ۲۰۱۰)، موفقیت‌های زنان ورزشکار ایرانی در میادین بین‌المللی و جهانی مورد تمجید مسئولان عالی رتبه قرار گرفت و از جمله مهم‌ترین این تاییدها می‌توان به بیانات و رهنمودهای مقام معظم رهبری در دیدار با زنان ورزشکار اشاره داشت. آیت الله خامنه‌ای در مناسبت‌هایی که در آن زنان ورزشکار حضور داشته‌اند دیدگاه و نظرات خود را حول چند محور در رابطه با ورزش رقابتی زنان مطرح کرده‌اند که موارد زیر را می‌توان از بیانات ایشان استنباط کرد:

تایید حضور زنان در ورزش‌های رقابتی ضمن تاکید بر حفظ ارزش‌های اسلامی به استناد بیانات زیر:

”یک نکته‌ی بسیار مهم به نظر من، رفتار شماها است. شماها در میدان مبارزات ورزشی امسال و در گذشته هم همین جور بود هویت ایرانی و اسلامی خودتان را به معنای واقعی کلمه نشان دادید؛ شخصیت اسلامی و ایرانی، هم در کارهای شما مردها، هم در کارهای این

1 . Knoester & Rockhill

2 . Prouse

3 . Jiwani & Rail

خانم‌ها نشان داده شد. سجده کردید، دعا کردید، دختر ایرانی ما با رئیس جمهوری که میخواست به او دست بدهد چون نامحرم بود دست نداد؛ این‌ها خیلی ارزش دارد، اینها خیلی مهم است. (تلویزیون) اجتماع همین تیم کیدی این خانم‌ها را نشان داد که سجده کردند؛ تلویزیون این را نشان داد؛ این‌ها خیلی با ارزش است؛ این‌ها از لحاظ ارزش‌گذاری قابل محاسبه نیست، خیلی برتر از محاسبات مادی است. خانم‌های ما که در میدان ورزش حاضر شدند، با وقار، با متانت حاضر شدند؛ همه با حجاب اسلامی و بعضی با حجاب بخصوص اسلامی ایرانی چادر که اصلاً چادر، نماد زن ایرانی است در همه‌ی دنیا، ظاهر شدند"

عدم تعارض بین حجاب با درخشش زنان قهرمان به استناد بیانات زیر:

"زن‌های ورزشکار ما در این نوبت مسابقات جهانی و نوبت‌های قبل هم همین طور ثابت کردند که حجاب اسلامی مانع درخشش نیست کما اینکه ما در میدان سیاست هم این را ثابت کردیم، در میدان علم هم این را ثابت کردیم، در میدان‌های مدیریتی هم این را ثابت کردیم؛ در میدان ورزشی هم شما ثابت کردید که حجاب مانع درخشش زنان نیست"

تاکید بر سازگاری بین نقش‌های چندگانه زنان ورزشکار به استناد بیانات زیر:

می‌توان قهرمان بود و متواضع بود، می‌توان قهرمان بود و متدین بود، می‌توان قهرمان بود و یک مادر خوب بود. یکی از این خانم‌ها نشان داد که مادر خوبی است و می‌توان قهرمان بود و یک انقلابی پیشرو بود؛ این‌ها چیزهایی است که شما باید ان شاء الله آویزه‌ی گوش کنید و به آن توجه داشته باشید (بیانات رهبری، ۲۰۲۱).

و همچنین ایشان با اشاره به حضور یکی از خانم‌های مدال‌آور نخبه با فرزند خردسال خود فرمودند:

"حضور این خانم محترم به همراه همسر و فرزند خود، نشان می‌دهد خانم‌ها با داشتن همسر و فرزند نیز می‌توانند به موفقیت‌های بزرگ دست یابند"

تجلی قدرت نرم در معرفی و ترویج الگوی سوم زن مسلمان از طریق ورزش به استناد بیانات زیر:

"... آن وقت در این فضا، توی این کشورها، یک زن محجبه در موضع قهرمان بر روی سکوی قهرمانی می‌ایستد و همه را وادار می‌کند به این که او را تکریم و تجلیل کنند. این چیز کمی است؟ این چیز کوچکی است؟ این کار خیلی با عظمت است. واقعاً همه باید قلباً از زنان ورزشکار ما که در میدان‌ها با حجاب، با عفاف، با متانت و با وقار حاضر می‌شوند، تشکر کنند... شما پیام‌هایی را می‌رسانید که این پیام‌ها با هیچ وسیله‌ای قابل رساندن نیست" (بیانات رهبری، ۲۰۲۱).

و همچنین:

"بر خلاف تبلیغات دشمنان و فریفتگان به حرف‌های دشمنان که راجع به حجاب چیزهایی را می‌گفتند و می‌بافتند و منتشر می‌کردند. این حجاب شما به زن‌های کشورهای مسلمان دیگر هم روحیه داد. من شنیدم در این سال‌ها، زن‌های ورزشکار بیش از ده کشور مسلمان دیگر با حجاب در میادین بین‌المللی ورزش ظاهر شده‌اند؛ این کارها معمول نبود، این کار را شما کردید؛ بانوان قهرمان و ورزشکار ایرانی این کار را کردند و این راه را باز کردند."

علاوه بر آن، رهبر انقلاب در مناسبت‌هایی ضرورت تبیین الگوی سوم را نیز خاطر نشان ساخته‌اند به طور مثال: "... زن ایرانی در ایران اسلامی، باید کوشش این باشد که هویت والای زن اسلامی را آن‌چنان زنده کند که چشم دنیا را به خود جلب کند. این امروز وظیفه‌ی است بر دوش زنان مسلمان الگوی زن را نشان بدهند؛ بگویند زن مسلمان زنی است که هم دین خود را، حجاب خود را، زنانگی خود را، ظرافت‌ها و رقت‌ها و لطافت‌های خود را حفظ می‌کند؛ هم از حق خود دفاع می‌کند؛ هم در میدان معنویت و علم و تحقیق و تقرب به خدا پیشروی می‌کند و شخصیت‌های برجسته‌ای را نشان می‌دهد و هم در میدان سیاسی حضور دارد. این می‌شود الگویی برای زنان. شما بدانید زنان مسلمان در بسیاری از نقاط دنیا امروز به شما نگاه می‌کنند و از شما یاد می‌گیرند"

و همچنین: "... در این فضا «پرکردن خلأهای نظری» و «نظریه‌پردازی» با استفاده از «تعالیم اسلام» ضروری است: "ما باید در این زمینه، خلأهای نظری را پر کنیم... باید در این بررسی‌ها، از دارایی‌های علمی خودمان که کم هم نیست استفاده کنیم. ده‌ها نظریه و الگوی مترقی در همین زمینه زن و خانواده می‌شود استخراج کرد. اینها نظریه‌پردازی بشود، تئوریزه بشود، با جوانبش، با اجزایش، تدوین بشود و ارائه بشود. این‌ها کارهای میان‌مدت و بلندمدتی است که حتماً بایستی انجام بگیرد. تعالیم ناب و مترقی اسلام در قرآن و حدیث باید مورد استفاده قرار بگیرد" (بیانات رهبری، ۲۰۲۱).

در این راستا و با توجه به اهمیت تبیین و ترویج الگوی سوم زن، بررسی حاضر در پی پاسخ به دو پرسش اصلی است، نخست آن که ورزش قهرمانی زنان چگونه می‌تواند در ترویج این الگو سهیم باشد؟ و پرسش دوم آن است که برای نقش آفرینی ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم زن چه الزاماتی باید مورد توجه باشد؟ تبیین نقش و جایگاه زن در جامعه و ارائه الگوی زنانگی مناسب همواره موضوعی مهم و ویژه در گفتمان انقلاب اسلامی بوده است (فرهمندپور و همکاران، ۲۰۱۹). در این راستا، امام خمینی به‌عنوان یک رهبر کاریزماتیک، ضمن تلاش برای واسازی مفاهیم آزادی و پیشرفت در گفتمان رژیم سابق، در چندین سخنرانی عمومی و مصاحبه با مطبوعات بین‌المللی، تأکید کرد که تلاش‌های رژیم پهلوی برای حضور زنان در حوزه عمومی نه ابزاری برای توسعه اجتماعی و نه توانمندسازی زنان است، بلکه دامی برای پذیرش کورکورانه ارزش‌های فرهنگ غرب است. در عوض، ایشان به‌عنوان یک رهبر دینی از حضور و نقش زنان در عرصه عمومی و در ابعاد مختلف سیاسی و اجتماعی برای توصیف جایگاه و نقش زنان در اسلام سیاسی (در برابر دوگانه سنت و مدرنیسم) حمایت کرد. از این رو، با تأکید بر اولویت نقش تربیتی-حمایتی زنان در خانواده، بر رعایت پوشش اسلامی (حجاب) توسط زنان در حین حضور در عرصه‌های عمومی به منظور حفظ عفت عمومی تأکید شد (فرهمندپور و همکاران ۲۰۱۹؛ افشارپور و همکاران، ۲۰۲۲). هویت و نقش زن نیز موضوعی خاص در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای بوده است. هدایت نیا (۲۰۱۶) در کتاب خود با عنوان الگوی سوم (سبک رفتاری زنان در خانواده و جامعه) با اشاره به منابع دینی و دیدگاه‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، الگوهای معاصر در مورد زنانگی را تشریح کرده و در نهایت به سه الگوی موجود رسید. «پرهیز از خانواده»، «در خانه ماندن» و «سازگاری نقش زنان در خانواده با مسئولیت اجتماعی». به گفته این نویسنده، آخرین الگوی مذکور که می‌تواند مترادف الگوی سوم نیز باشد، بارها مورد حمایت و تأیید حضرت آیت‌الله خامنه‌ای قرار گرفته است. لطفی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان چگونگی تحقق الگوی معیار در نظریه سیاستی آیت‌الله خامنه‌ای در حوزه زنان، راهبردها و اقدامات، بر لزوم طیف‌نگری نقش‌های سه‌گانه زنان یعنی محوریت خانواده، تعالی فردی و مشارکت اجتماعی به منظور کاهش تعارض بین نقشی تأکید داشتند و راهبرد تنوع مشارکت اجتماعی بانوان را پیشنهاد دادند. دارا و صادقی (۲۰۲۱) در یک مطالعه با عنوان نقش اجتماعی زنان در بیانیه‌ی گام دوم انقلاب اسلامی؛ با بررسی دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، مضامین حاصل از تحلیل بیانات ایشان در سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۴۰۰ در خصوص نقش اجتماعی زنان را شامل علم و پژوهش، نقش اخلاقی و تربیت اجتماعی، اشتغال، فعالیت سیاسی و مبارزه مجاهدانه دسته‌بندی کردند. همچنین لولآور (۲۰۱۴)، در پژوهشی با عنوان واکاوی نقش اجتماعی زن از منظر آیت‌الله خامنه‌ای بیان داشتند که ایشان بر نقش چندگانه زنان از جمله مسئولیت‌های اجتماعی-خانوادگی آنان تأکید دارند. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با بانوان ورزشکار، ضمن تمجید و حمایت از حضور موفق ورزشکاران محجبه در مسابقات بین‌المللی، بر لزوم حفظ حجاب و عفاف تأکید کرده‌اند. بیانات ایشان همچنین نشان می‌دهد که نقش اصلی بانوان ورزشکار ترویج الگوی سوم (نه انزوا و نه برهنگی) است. از این منظر، نقش زنان محجبه ورزشکار به نظر ایشان با الگوسازی برای سایر زنان و درک کارکرد ورزش به‌عنوان ابزاری برای اعمال قدرت نرم برای تبلیغ الگوی سوم در مناسبت‌های بین‌المللی مرتبط است.

در عین حال، مرور ادبیات نشان می‌دهد در سال‌های اخیر موقعیت و شرایط ورزش زنان به شکلی فزاینده مورد توجه محققان و دانش پژوهان قرار دارد. همچنین راسخ (۲۰۲۱)، در تحقیقی با عنوان مرور نظام‌مند مطالعات حوزه ورزش زنان نشان دادند که کل تحقیقات انجام گرفته در خصوص ورزش زنان در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴ به تعداد ۱۱۵۷ سند بوده است، که از این تعداد ۸۵/۷ درصد از اسناد را مقالات به خود اختصاص داده‌اند. این آمار چشم‌گیر نشان از تمرکز و توجه هرچه بیشتر جامعه دانشگاهی، محافل علمی و همچنین افکار عمومی نسبت به چالش‌ها و تسهیل‌گرهای توسعه ورزش زنان دارد. از سوی دیگر، کم‌نیستند مقالات منتشر شده در مجلات معتبر بین‌المللی که درباره ورزش زنان و به خصوص ورزش قهرمانی گزارش‌هایی از منظرهای مدیریت ورزشی، جامعه‌شناسی ورزش، نسبت دین و جنسیت با ورزش ارائه داده باشند و در آن اسمی از جامعه ورزشی زنان ایرانی برده نشده باشد (لار و همکاران^۱، ۲۰۱۸؛ حمزه، ۲۰۱۷؛ کاکس و همکاران^۲، ۲۰۱۷). با این حال به نظر می‌رسد دو خلاء و نقصان در پژوهشی‌های داخلی در پیوند با کلید واژه‌های اصلی مندرج در موضوع پژوهش حاضر یعنی الگوی سوم زن و ورزش قهرمانی زنان همچنان وجود دارد. نخست آن که بین تعداد تحقیقات منتشر شده و اهمیت موضوعی الگوی سوم زن و چگونگی ترویج آن تناسب مطلوبی مشاهده نمی‌شود. دوم آن که طبق یافته‌های بررسی‌های مروری که

قبلا اشاره شد حجم كمى از مطالعات انجام شده ورزش زنان به جنبه رقابت‌هاى ورزش اختصاص داشته است از اين رو تحقيق حاضر به بررسى نقش‌ها و الزامات توسعه ورزش رقابتى در ترويج الكوى سوم زن مى‌پردازد.

روش‌شناسى پژوهش

با توجه به هدف مطالعه يعنى تعيين نقش و الزامات ورزش قهرمانى زنان در ترويج الكوى سوم زن، روش تحقيق كيفى با رويکرد تحليل تماتيك مناسب تشخيص داده شد. تحليل مضمون (TA¹) روشى براى شناسايى، تحليل و تفسير الگوهاى معنا (مضامين) در داده‌هاى كيفى است. ويژگى مهم اين روش پژوهشى آن است كه بدون پيش تعهدات نظرى يك ابزار يا تكنيك را ارائه مى‌دهد كه مى‌توان آن را در طيف وسيعى از چارچوب‌هاى فكرى و در واقع پارادايم‌هاى تحقيقى بكار برد (كلارك و همكاران²، ٢٠١٥). در واقع، تحليل مضمون ضمن قابليت انعطاف پذيرى، رويه‌هاى قابل دسترسى و سيستماتيك را براى توليد كدها و مضامين از داده‌هاى كيفى فراهم مى‌كند. كدها كوچك ترين واحد تجزيه و تحليل هستند كه ويژگى‌هاى جالب داده‌ها (به طور بالقوه) مرتبط با سؤال تحقيق را در بر مى‌گيرند. در واقع، كدها بلوك‌هاى سازنده مضامين و الگوهاى (بزرگتر) معنا هستند كه توسط يك مفهوم سازماندهى مركزى پشتيبانى مى‌شوند و يك ايده اصلى مشترك را براى سازماندهى و گزارش مشاهدات تحليلى محقق فراهم مى‌كند (ترى و همكاران³، ٢٠١٧). بدین منظور علاوه بر استفاده از منابع ثانويه، براى جمع‌آورى داده‌ها، مصاحبه نيمه ساختاريافته با ٦ مدرس دانشگاه و ١١ ورزشكار زن نخبه با سابقه شركت در مسابقات ملي و بين‌المللى انجام شد. همه مصاحبه‌ها حضورى بود. هر کدام به طور متوسط ٥٠ دقيقه طول كشيد. دو سؤال محورى در مصاحبه‌ها عبارت بودند از:

١- به نظر شما آيا ورزش قهرمانى زنان مى‌تواند مروج الكوى سوم زن باشد؟ اگر پاسخ شما تايبدى است چگونه اين نقش قابل توصيف است؟

٢- براى نقش آفرينى ورزش قهرمانى در ترويج الكوى سوم چه الزاماتى وجود دارد؟

روايبى يافته‌هاى پژوهش (مصاحبه‌ها) به وسيله در جريان قرار دادن اساتيد در روند مصاحبه‌ها و نحوه كدگذارى و تجزيه و تحليل داده‌ها و همچنين استفاده از نقطه نظرات اساتيد در اصلاح موارد لازم مورد تايبد قرار گرفت. با پيروي از روش شش مرحله‌اى كلارك و همكاران، تحليل مضامين انجام شد. در اين راستا، ابتدا هر مصاحبه رونويسى شده چندين بار براى آشنايى خوانده شد. در مرحله دوم، كدها شناسايى و متعاقباً تحت عنوان نقش‌ها و الزامات دسته‌بندي شدند. سپس مضامين اوليه توسط نويسنده اول و دوم به طور مستقل ايجاد شد (گام سوم). تفاوت‌ها در مرحله بعد با مقايسه مضامين توسعه يافته مورد بحث و بررسى قرار گرفت (گام چهارم). پس از بازنگرى و توافق نهايى بين نويسندگان در مورد تعداد مضامين و زيرمضامين استخراج شده (گام پنجم)، مضامين برچسب‌گذارى نهايى شدند (گام ششم). با توجه به قابليت اطمينان، رونوشت‌ها و كدگذارى موضوعى اوليه براى اطمينان از تفسير دقيق داده‌ها در اختيار ٦ نفر از شركت‌كنندگان قرار گرفت و ديده‌گاه آن‌ها در تحليل نهايى مد نظر قرار گرفت.

جدول ٢. ويژگى‌هاى جمعيت شناختى مصاحبه شوندهگان

شماره	رشته تحصيلى	مقطع تحصيلى	رشته ورزشى	سابقه قهرمانى	متاهل/مجرد	سن	جنسيت
P1	هنر	كارشناسى	كاراته	اسيائى	مجرد	٢٧	زن
P2	تربيت بدنى	كارشناسى	ووشو	جهانى	متاهل	٣٤	زن
P3	تربيت بدنى	كارشناسى	كبدى	آسيائى	مجرد	٢٦	زن
P4	تربيت بدنى	كارشناسى	قايقرانى	اسيائى	متاهل	٣٧	زن
P5	مديريت ورزشى	دانشجوى دكترى	واليبال	ليگ	مجرد	٢٩	زن
P6	تربيت بدنى	كارشناسى	ووشو	ملى	متاهل	٣٩	زن
P7	مديريت ورزشى	كارشناسى ارشد	فوتبال	ملى	مجرد	٢٨	زن
P8	مديريت ورزشى	كارشناسى ارشد	فوتسال	اسيائى	مجرد	٣١	زن

1 . Thematic analysis

2 . Clarke et al

3 . Terry et al

شماره	رشته تحصیلی	مقطع تحصیلی	رشته ورزشی	سابقه قهرمانی	متاهل / مجرد	سن	جنسیت
P9	تربیت بدنی	کارشناسی	کراپلینگ	بین‌المللی	مجرد	۲۵	زن
P10	تربیت بدنی	کارشناسی	تکواندو	آسیایی	مجرد	۲۹	زن
P11	آسیب شناسی و حرکت اصلاحی	کارشناسی ارشد	فوتبال	ملی	مجرد	۳۱	زن
P12	مدیریت ورزشی	استاد	فوتبال	-	متاهل	۷۳	مرد
P13	مدیریت ورزشی	استادیار	-	-	مجرد	۳۹	زن
P14	فیزیولوژی ورزشی	استادیار	فوتبال	-	متاهل	۳۹	مرد
P15	تربیت بدنی	کارشناسی ارشد - مدرس	کاراته	ملی	متاهل	۴۷	مرد
P16	رفتار حرکتی	استادیار	شنا	-	متاهل	۵۰	مرد
P17	مدیریت ورزشی	کارشناسی ارشد - مدرس	کاراته	-	متاهل	۳۴	زن

یافته‌های پژوهش

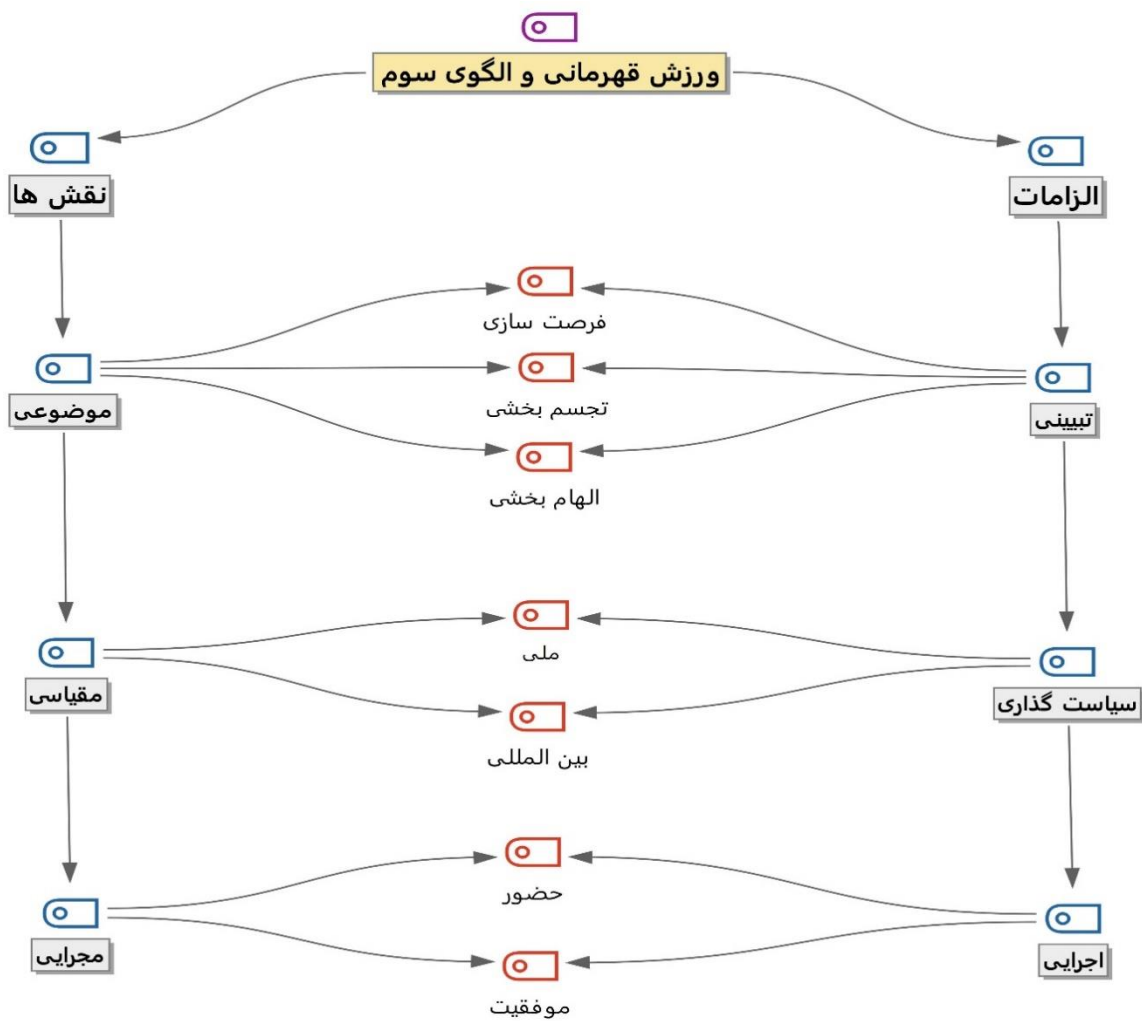
از تحلیل نتایج مصاحبه‌های انجام شده ۶ مضمون اصلی در دو بعد نقش‌ها و الزامات استخراج شد. این مضامین توسط ۷ مضمون مرتبه دوم به هم دیگر متصل شدند که در جدول ۳ نشان داده شده‌اند. هریک از مضامین در ذیل مورد بحث قرار گرفته است.

جدول ۳. مضامین استخراجی و گزاره‌های مرتبط با نقش‌ها و الزامات توسعه ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم زن

نقش‌ها	الزامات
<p>مضامین اصلی: برخی گزاره‌های مرتبط</p> <p>موضوعی:</p> <p>"رقابت‌های ورزشی زمینه‌ای مناسب برای حضور اجتماعی و موثر زنان است"، "زنان محجبه و موفق ورزشکار نمادی از الگوی سوم زنانگی خواهند بود"، "ما به کسانی نیاز داریم که الهام بخش جامعه زنان باشند و ورزشکاران موفق می‌توانند این نقش را ایفا کنند".</p>	<p>مضامین اصلی: برخی گزاره‌های مرتبط</p> <p>تبیینی:</p> <p>"موضوع زن در مرکزیت جدال‌های بین‌گفتمانی قرار دارد"، "مرزبندی میان الگوها بسیار مهم و گاهی مناقشه برانگیز است". "خیلی از زنان و دخترها نمی‌دانند الگوی سوم به چه معنی است"، "درک بهتر الگوی سوم مستلزم شناخت رویکردهای اول و دوم است". "گاهی بخشی الگوی سوم مستلزم ارائه مصادیق عینی آن است"، "پذیرش الگوی سوم در میان دختران به رویکردهای اقناعی بیشتری نیاز دارد". "معرفی زنان موفق، جامعه‌پذیری و درونی‌سازی الگوی سوم را تسهیل می‌کند".</p>
<p>مقیاسی:</p> <p>"ورزش قهرمانی ویتربین مختصات یک جامعه است." "نمی‌توان ابعاد اثرگذاری اجتماعی و فرهنگی ورزش در جامعه و یا در افکار عمومی جهانیان را انکار کرد". درحال حاضر موقعیت زنان مسلمان از طریق ورزش رقابتی به شکل منفی منعکس می‌شود. "زن مسلمان و قهرمان الگو و الهام بخش دیگر زنان است فرقی نمی‌کند کجا زندگی می‌کند".</p>	<p>سیاست‌گذاری:</p> <p>"افزایش حمایت و تایید کلامی از طرف مقامات بانفوذ". "تصریح و ترویج قرائت رسمی نظام جمهوری اسلامی درباره ورزش رقابتی زنان". "ایجاد یک خط مشی با حضور ذینفعان برای تقویت نگرش مثبت به رقابت‌های ورزشی زنان". "تعیین افق و چشم‌انداز حضور موفق زنان در رویدادهای بین‌المللی و در بازه‌های زمانی مشخص". "به روز رسانی قوانین حمایتی برای تعادل جنسیتی در ورزش رقابتی".</p>
<p>مجرائی:</p> <p>"شرکت بیشتر زنان ورزشکار در رویدادها و تناسب جنسیتی در کاروان‌های ورزشی می‌تواند بازتاب دهنده جایگاه زنان در یک جامعه اسلامی باشد".</p> <p>"یکی از موثرترین شیوه‌های ترویج الگوی سوم قرارگیری زنان ورزشکار محجبه در سکوها قهرمانی بخصوص در رویدادهای معتبر بین‌المللی است".</p> <p>"یک ورزشکار محجبه موفق معیاری برای ابطال سیاه‌نمایی و بازنمایی‌های منفی رسانه‌ای در تحقیر و تقلیل نقش اجتماعی زنان مسلمان است"</p>	<p>اجرائی:</p> <p>"تشکیل یا تقویت کارگروه و کمیسیون‌های شناخت فرصت‌های حضور موفق ورزشکاران". "توسعه تکنولوژی تولید پوشش متناسب با هنجارها و همچنین الزامات عملکردی نوع رشته ورزشی به منظور ایجاد تنوع رشته‌ها و موفقیت بیشتر زنان ورزشکار". "قواعد حمایتی از لیگ‌های داخلی به منظور افزایش مشارکت". "سیستم پاداش دهی برای کاهش نابرابری". "پوشش رسانه‌ای و مقابله با تقلیل‌گرایی موفقیت زنان ورزشکار". "توسعه زیرساخت‌ها برای افزایش فرصت‌ها". "تدارک و فراهم‌سازی حضور موثر در رویدادهای معتبر بین‌المللی". "راهیابی بیشتر"</p>

نقش‌ها	الزامات
	زنان در مجامع تصمیم‌گیری در ورزش: "ارتقاء دانش مربیان"

در مجموع، یافته‌های این بررسی نشان داد ورزش قهرمانی می‌تواند در ابعاد موضوعی (عمدتاً نقش تجسم بخش)، مقیاسی (دامنه اثر ملی تا بین‌المللی) و مجرای (ورزش به عنوان یک رسانه برای بازنمایی زن در الگوی سوم) در ترویج الگوی سوم زنانگی نقش داشته باشد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر ایجاد یک تصویر اولیه از نقش‌ها و الزامات ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم بود که مدل نهایی (نقشه تماتیک) نتایج آن در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. نقشه مضمونی نقش‌ها و الزامات ورزش رقابتی در ترویج الگوی سوم زن

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش‌ها و الزامات ورزش رقابتی در ترویج الگوی سوم زنانگی بود. که در ادامه به بحث و بررسی هر کدام از مقوله‌های نقش‌ها و الزامات پرداخته خواهد شد.

مضامین مرتبط با نقش ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم

تحلیل مضمون مصاحبه‌ها نشان داد که انتظار می‌رود ورزش قهرمانی زنان در حداقل سه بعد موضوعی، مقیاسی و مجرای برای ترویج الگوی سوم زن نقش داشته باشد. از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان صرف نظر از اشتیاق و انگیزه‌های درونی زنان ورزشکار، این عرصه می‌تواند

زمینه ساز فرصت حضور موثر و عقیفانه زنان در مشارکت اجتماعی باشد و موفقیت زنان محجبه ورزشکار یکی از شیوه‌های تجسم بخشی به الگوی سوم زن است. همچنین مصاحبه شونده‌گان تاکید داشتند که زنان ورزشکار ضمن نام آوری برای خود و خلق غرور اجتماعی با رفتار عقیفانه الهام بخش سایر زنان بوده و درونی‌سازی الگوی سوم را تسهیل می‌کنند. اگرچه به طور تاریخی ورزش قهرمانی قلمرویی مردانه محسوب شده است (فایستر^۱، ۲۰۱۰). اما همانند مشارکت در سایر ابعاد اجتماعی و با در نظر داشت تلاقی میان جنسیت، فرهنگ و دین، موضوع میزان مقبولیت شرکت زنان مسلمان در رقابت‌های ورزشی اغلب در منازعه بین گفتمان اول (شرق/ سنت) و دوم (غرب/ مدرنیته) شناور بوده است که ماحصل آن بر ساخت دوگانه‌های «پیشرفت»، «عقب ماندگی» و یا «برابری» و «ظلم» به زنان می‌باشد (تورپ و همکاران^۲، ۲۰۲۲). شواهد نشان می‌دهد هر دو گفتمان سنت و مدرنیسم به لحاظ بسترهای تاریخی، فرهنگی و اجتماعی طرفدارانی در جوامع اسلامی و از جمله ایران دارد (دیرباز و وفایی صدر، ۲۰۱۵). با این حال، باید در نظر داشت که در حال حاضر الگوی غربی با بهره‌گیری از قدرت رسانه‌ای و برجسته‌سازی برخی از مصادیق سوء رفتار با زنان در جوامع مسلمان از جمله محروم‌سازی از شرکت در رقابت‌های ورزشی یا سایر فعالیت‌های اجتماعی سعی دارد جذابیت بیشتری برای خود در بین جوانان و بانوان ایجاد کند و در این مسیر با ایجاد کلیشه‌های زنان مسلمان به عنوان «مظلوم» یا «نیازمند نجات»، سعی کرده است هژمونی غربی زن ایده‌آل را تثبیت کند (احمد و تورپ، ۲۰۲۰؛ هارکنس و ایسلم^۳، ۲۰۱۱). در عین حال، مطابق دیدگاه شرق شناسی^۴، به طور نامحسوس و در لایه‌های پنهان شعار ماموریت تمدنی غرب برای ارائه یک الگوی نجات بخش جهان شمول برای زنان، ردپای حقارت قومی، فکری و نژادی تولید شده برای توجیه سلطه وجود دارد (رازاک^۵، ۲۰۰۸). در این راستا به شکل عام‌تری، زنان مسلمان میدان نبرد نمادین در جنگ علیه اسلام هستند و از سوی جهان غرب برای مشروعیت بخشیدن به مداخلات نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مورد بازنمایی منفی قرار می‌گیرند. گفتمان غربی برای توسعه و تثبیت هژمونی خود اغلب از شیوه‌های فرهنگی هدفمند مانند محرومیت زنان برای کمک بیشتر به تعمیق فرهنگ‌های «شرق‌شناسانه» جوامع مسلمان استفاده می‌کند و به‌طور راهبردی چنین اعمالی را به عنوان رفتارهای معمول در میان مسلمان جلوه می‌دهد. همچنین رسانه‌های غربی با بزرگ نمایی برخی مصادیق سوء رفتار با زنان و قراردادن تصاویر زن محجبه به عنوان قربانی، تلاش می‌کنند تا زنان مسلمان را قربانیان بی‌صدا فرهنگ‌های «عقب‌مانده» خود و در نتیجه نیازمند «نجات» از مردان «خشن» جهان سوم توسط غرب روشن فکر قرار دهند (احمد و تورپ، ۲۰۲۰). در چنین شرایطی، الگوی سوم به عنوان یک بدیل می‌تواند ضمن تاکید بر حق مشارکت زنان در رقابت‌های ورزشی در درجه نخست از ایجاد خلاء گفتمانی در پیوند میان زنانگی ایده‌آل و هویت دینی و ملی زنان مسلمان جلوگیری کند و در وهله دوم ابزار تبلیغاتی غرب برای ایجاد هژمونی نظام سلطه را کم اثر می‌سازد.

مضمون یا برچسب بعد مقیاسی برای توضیح نقش ورزش رقابتی زنان در ترویج الگوی سوم، برگرفته از اظهاراتی از سوی مصاحبه شونده‌گان بود که نشان می‌دهد به باور آن‌ها ورزش رقابتی در دو گستره ملی و بین‌المللی نقش آفرین است. اکثر مصاحبه شونده‌گان اعتقاد داشتند در مقیاس ملی رقابت‌های ورزشی می‌تواند حس نابرابری جنسیتی در میان زنان را کاهش دهد و همچنین در تقویت این بارو که امکان مشارکت و نقش آفرینی اجتماعی برای زنان در ساختار فرصت‌ها وجود دارد موثر است. علاوه بر آن، مصاحبه شونده‌گان با تاکید بر این که رقابت‌های ورزشی در ابعاد بین‌المللی ویتترین نمایش توانمندی‌ها و مختصات اجتماعی- فرهنگی یک جامعه است اظهار داشتند که رقابت‌های ورزشی بستری است که جلوه عملی الگوی سوم زن را در مقیاس جهانی مطرح می‌کند.

مضمون نقش مجرایی نیز حاصل تاکید مصاحبه شونده‌گان بر این نکته بود که ورزش قهرمانی هم یک رسانه است و هم ابزاری موثر در خدمت اهداف رسانه‌ای. چرا که رویدادهای بزرگ ورزشی مانند المپیک یک نمایشگاه بی طرف از ورزش نیست، بلکه اغلب همانند میدان نبردی است که در آن سعی می‌شود شایستگی نظام‌های سیاسی، ارزش‌های ملی، و حتی برتری‌های نژادی، جنسیتی و قومیتی به نمایش درآید. شایان ذکر است که در دو دهه گذشته، مشارکت ورزشی زنان مسلمان در جوامع مسلمان و غربی مورد توجه جامعه شناسان ورزشی قرار گرفته است. در حالی که ادبیات اولیه بر مستندسازی طیفی از موانعی که زنان مسلمان در زمینه ورزش، فعالیت بدنی و تربیت

1 . Pfister
2 . Thorpe et al
3 . Harkness & Islam
4 . Orientalism
5 . Razack

بدنی با آن مواجه می‌شوند متمرکز بود، اخیراً این تلاش‌ها به بررسی راه‌هایی می‌پردازد که دختران و زنان مسلمان در چالش‌های فرهنگی، اجتماعی و ساختاری برای دسترسی به ورزش تلاش می‌کنند. تحقیقات همچنین بازنمایی زنان ورزشکار مسلمان در رسانه‌ها را مورد بررسی قرار داده است، اما بیشتر آن بر خبرهای مربوط به دستاوردهای المپیک متمرکز شده است (آمارا^۱، ۲۰۱۲؛ بن و داگکاس^۲، ۲۰۱۳). یکی از یافته‌های رایج در این ادبیات آن است که پوشش رسانه‌های المپیک تمایل دارد تصویر "دیگری" را از زن مسلمان و محجبه تقویت کند و زنان مسلمان را قربانی فرهنگ و مذهب خود به تصویر بکشد (احمد و تورپ، ۲۰۲۰؛ تافولتی و پالمز^۳، ۲۰۱۷). در این راستا و به باور مصاحبه شونده‌گان با توجه به گستردگی مخاطبان ورزش‌های رقابتی در ابعاد بین‌المللی و جهانی، استراتژی ترک این میدان تنها به نفع تقویت هژمونیک الگوهای رقیب خواهد بود. همچنین دو مضمون حضور و موفقیت به عنوان مضامین متصل کننده بیانگر این مطلب است که از دیدگاه پاسخگویان وجود تناسب جنسیتی در کاروان ورزشکار جوامع و کشورهای مسلمان در رقابت‌هایی مانند المپیک و رویداد های بین‌المللی (به طور مثال بازی‌های آسیایی) که اغلب بیشتر مورد توجه رسانه‌ای است ضمن انتقال دیدگاه مبتنی بر وجود ارزش ذاتی احترام به حقوق زنان در الگوی سوم زن، مانع القای تبعیض و در حاشیه ماندن زنان مسلمان توسط گفتمان‌های رقیب می‌شود. اما به باور مصاحبه شونده‌گان، مهم‌تر از کثرت حضور زنان ورزشکار، عملکرد خوب و موفقیت ورزشکاران زن مسلمان و محجبه است که می‌تواند موجب افزایش حس غرور در جوامع اسلامی و همچنین وادارسازی افکار عمومی برای تحسین زن مسلمان به جای ستم دیده و مستحق ترحم دانستن او شود.

البته تحقق نقش‌های ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم زن مستلزم در نظر داشت الزاماتی است که سوال دوم پژوهش حاضر در پی پاسخ به آن بود و نتایج حاصل از آن در ادامه مورد بحث قرار گرفته است.

مضامین مرتبط با الزامات ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم

از تحلیل مصاحبه‌ها برای شناخت الزامات نقش‌افزینی ورزش قهرمانی در ترویج الگوی سوم زن سه مضمون اصلی در سطوح تبیین، سیاست‌گذاری و اجرایی استخراج گردید. در سطح تبیینی از آنجا که هر الگویی درباره زنانگی ایده‌آل در حقیقت نقطه تلاقی و خط تماس نظام‌های فکری و معرفتی با نهادهای عینی و اجتماعی است (دیرباز و وفایی صدر، ۲۰۱۵). بنابراین شناخت مولفه‌های الگوی سوم زن و همچنین الگوهای رقیب ضروری است. از این منظر، برخی از مصاحبه شونده‌گان در اظهارات خود بیان داشتند که هنوز تصویر واضحی از الگوی سوم در ذهن اصلی‌ترین مخاطبین آن یعنی زنان و دختران ایجاد نشده است. مصاحبه شونده‌گان همچنین تاکید داشتند که سطوح تبیینی هم به درک عمیق‌تری و دلایل برتری الگوی سوم زن نسبت به الگوهای اول و دوم نیاز دارد و هم به روش‌های مناسب در معرفی و ترویج آن. برخی از مصاحبه شونده‌گان همچنین اصرار داشتند علاوه بر استفاده از شیوه‌های اقناعی در تعمیق مبانی معرفت‌شناختی ما نیازمند معرفی نمونه‌های بیشتر و متنوع‌تری از زنان موفق هستیم که تجسم‌کننده الگوی سوم زنانگی در عرصه‌های مختلف اجتماعی هستند. بنابراین اصلی‌ترین مضمون متصل کننده در پیوند میان نقش‌ها (بعد موضوعی) و الزامات (سطح تبیین) برجسب تجسم‌سازی الگوی سوم از طریق ورزش قهرمانی می‌باشد که پیش‌نیاز آن فرصت‌سازی برای زنان ورزشکار و پیامدش الهام بخشی برای عموم زنان است. به تعبیر یکی از مصاحبه شونده‌گان "ورزش قهرمانی هم نیازمند افزایش فرصت‌های ساختاری برای نمایش توانمندی عقیفانه زنان است و هم بستری فرصت‌ساز برای معرفی یک زن قهرمان و محجبه که می‌تواند الگویی برای سایر زنان باشد". در سطح سیاست‌گذاری، برخی از مصاحبه شونده‌گان با توجه به تنوع دیدگاه‌های موجود در کشور، بر شکاف میان برخی نگرش‌های عرفی (دیدگاه‌های غیر رسمی که اغلب شرکت در رقابت ورزشی را معایر منزلت و شان زنانه می‌دانند) و مواضع رسمی مسئولان که موفقیت‌های ورزشی زنان را تمجید می‌کنند اشاره کردند و تاکید داشتند که در درجه نخست تصریح بیشتر و برجسته‌سازی سیاست و موضع رسمی جمهوری اسلامی در خصوص ورزش قهرمانی زنان را ضروری می‌دانند، علاوه بر آن مصاحبه شونده‌گان بیان کردند که لازم است تا افق و چشم‌انداز واقع‌گرایانه‌ای در توسعه ورزش قهرمانی زنان برای حضور موفق‌تر در رقابت‌های ملی و بین‌المللی ترسیم شود. ایجاد قوانین حمایتی به منظور رفع موانع، مورد دیگری بود که مصاحبه شونده‌گان بر آن اشاره داشتند. همچنین بر اساس اظهارات مصاحبه شونده‌گان و از آنجا که ورزش

1 . Amara

2 . Benn & Dagkas

3 . Toffoletti & Palmer

قهرمانی هم در متن یک جامعه با مولفه‌های اجتماعی و فرهنگی در پیوند است و هم در ابعادی جهانی بازتابی از مختصات گفتمان‌های عینیت یافته در یک جامعه است، لازم است پیشایندها و پیامدهای الزامات توسعه ورزش قهرمانی زنان (در سطح سیاست‌گذاری) و هم نقش‌های ملی و فراملی (در بعد مقیاسی) باید مورد توجه باشد.

مضمون الزامات در سطح اجرایی نیز برگرفته از نظر مصاحبه شوندگان درباره هر اقدام لازمی بود که حضور و موفقیت زنان محجبه را در رقابت‌های ورزشی تسهیل و پشتیبانی می‌کند. به طور مثال برخی مصاحبه شوندگان به ایجاد کارگروه‌هایی برای تعیین اهداف و خط‌مشی‌های توسعه ورزش رقابتی زنان اشاره کردند، همچنین تعدادی از مصاحبه شوندگان (به خصوص زنان دارای سابقه ورزشی) تلاش برای حجاب‌پذیرسازی تعداد بیشتری از ورزش‌ها بواسطه تشویق به نوآوری و توسعه فن‌آوری در تولید لباس متناسب با ارزش‌های دینی و مقتضیات عملکرد در رشته‌های ورزشی را لازم دانستند، تدارک دیدن کلاس‌ها و کارگاه‌های دانش افزایی مربیان زن، برگزاری اردوهای آمادگی برای شرکت موفق زنان در رقابت‌های بین‌المللی، حمایت‌های لازم در توسعه لیگ‌های داخلی و توجه رسانه‌ای به ورزش زنان از جمله مواردی بودند که مورد تأکید مصاحبه شوندگان بود.

از دو دهه گذشته مشارکت ورزشی در میان زنان مسلمان در جوامع اسلامی و غربی مورد توجه علمی فزاینده‌ای قرار گرفته است (تورپ و همکاران، ۲۰۲۲). با این حال به نظر می‌رسد مطالعات و مباحث در سطح بین‌المللی بیشتر متأثر از فضای قطبی شده و مجادلات بین گفتمانی شرق در برابر غرب انجام می‌شود (پروس، ۲۰۱۵). از سوی دیگر و علی‌رغم این که در حال حاضر ایران مبدا اصلی گفتمان حضور عقیفانه زن در جامعه است، اما موضوع ترویج الگوی سوم در عرصه‌های اجتماعی به اندازه کافی مورد توجه نبوده است. با این حال، از آن جا که نقش آفرینی ورزش رقابتی برای ترویج موثر الگوی سوم مستلزم تلاش در سطوح تبیینی است پیشنهاد می‌شود صاحب نظران و پژوهشگران در این قلمرو با هماهنگی وزارت ورزش و سایر نهادهای ذیربط، اقدام به برگزاری همایش‌ها، کارگاه‌های آموزشی برای تشریح و مقایسه الگوهای سه گانه زنانگی به طور عام و در قلمرو ورزش نمایند. در سطح سیاست‌گذاری نیز پیشنهاد می‌شود که تصریح بیشتری در مواضع رسمی جمهوری اسلامی ایران درباره ورزش زنان و تعیین چشم‌انداز روشن برای حضور موثر در رقابت‌های بین‌المللی صورت پذیرد. در این راستا سیاست‌گذاری برای رسیدن به تعادل جنسیتی در اعزام تیم‌های ورزشی در مسابقات آسیایی و المپیک نقشی محوری دارد. بر مبنای یافته‌های تحقیق حاضر همچنین پیشنهاد می‌شود که در سطح اجرایی باید تلاش‌های مضاعفی برای تأمین و تقویت جنبه‌های نرم افزاری و سخت افزاری در حمایت از توسعه ورزش قهرمانی زنان صورت بگیرد. در این راستا، می‌توان به ضرورت حمایت‌ها و تشویق‌های کلامی بیشتر از سوی مقامات ارشد در خصوص نقش و عملکرد زنان قهرمان، تلاش مستمر برای سازگاری پوشش اسلامی و عملکرد ورزشی، طراحی لباس‌های ورزشی فاخر و منعکس‌کننده جلوه‌های عفاف و توانایی زن مسلمان، برنامه‌ریزی و الویت‌بندی رشته‌های ورزشی مدال آور، پاداش متناسب به افتخار آفرینان ورزشی، توسعه لیگ‌های داخلی، به روز رسانی دانش مربیان زن اشاره داشت. اگرچه اولویت‌های توسعه ورزش زنان در کشور اغلب متوجه هدف‌گذاری در اشاعه ورزش همگانی و تأکید بر اهداف تندرستی بوده است اما یافته‌های پژوهش حاضر بر توسعه متوازن ورزش زنان هم در بعد ورزش همگانی و هم در بعد ورزش رقابتی تأکید دارد. تا آنجا که نویسندگان این مقاله اطلاع دارند، این اولین پژوهش در تحلیل پیوند میان ورزش قهرمانی و الگوی سوم زن می‌باشد که می‌تواند مقدمه‌ای برای مشارکت‌های علمی بیشتر از سوی علاقه‌مندان و اندیشمندان در حوزه مطالعات اجتماعی زنان در ورزش باشد.

تقدیر و تشکر

از تمامی افرادی که در این پژوهش ما را یاری کرده‌اند کمال تشکر را داریم.

References

- Afsharpour, S., jalalpour, S., abdolkhani, L., shahabi, R. (2022). Comparative analysis of the role of women in the discourse of the Islamic Revolution of Iran and the patriarchal model of the revolution. *Basij Strategic Studies*, 25(96): 41-84. (in persian)
- Ahmad, N. & Thorpe, H. (2020). Muslim sportswomen as digital space invaders: Hashtag politics and everyday visibilities. *Communication & Sport*, 8(4-5): 668-691.
- Amara, M. (2012). Veiled women athletes in the 2008 Beijing Olympics: Media accounts. *The International Journal of the History of Sport*, 29(4), 638-651.

- Asadi, N., Tojari, F., Nikaeen, Z. (2021). Analytical Study of Iran's Law in Women Sports Activities. *Sport Management Journal*, 13(2): 565-580. (in persian)
- Benn, T. & Dagkas, S. (2013). The Olympic Movement and Islamic culture: conflict or compromise for Muslim women? *International Journal of sport policy and politics*, 5(2), 281-294.
- Clarke, V., V. Braun, & Hayfield, N. (2015). Thematic analysis. *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*, 3, 222-248.
- Cox, M., G. Dickson, & Cox, B. (2017). Lifting the veil on allowing headscarves in football: A co-constructed and analytical autoethnography. *Sport Management Review*, 20(5), 522-534.
- dara, J., Sadeghi, E. (2022). Women's Social Role in the Statement of the Second Phase of the Islamic Revolution: Examining Ayatollah Khamenei's Views. *Socio-Cultural Strategy*, 10(4): 687-720. (in persian)
- Dirbaz, A., Vafae Sadr, F. (2015). Reconsidering the Intellectual-Kalam Foundations of Woman's Social Models. *Women's Strategic Studies*, 17(68): 167-213. (in persian)
- Farahmandpur, F., PourSadegh, N., Esmaeili, A. (2019). Identification of strategic components dctrin, vahdaf, women's affairs policy based on the discourse of the ' jurist. *Islamic Revolution Research*, 7(4): 125-145. (in persian)
- Hamzeh, M. (2015). Jordanian national football Muslimat players: Interrupting Islamophobia in FIFA's hijab ban. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 20(5), 517-531.
- Hamzeh, M. (2017). FIFA's double hijabophobia: A colonialist and Islamist alliance racializing Muslim women soccer players. in *Women's Studies International Forum*. 63, 11-16.
- Harkness, G. & Islam, S. (2011). Muslim female athletes and the hijab. *Contexts*, 10(4), 64-65.
- Hedayat Nia Gangi, F A. (2016). The third model: the behavior model of women in the family and society, Publisher of Lashgar Fereshtagan, First Edition, 1-312. (in persian)
- Jiwani, N. & Rail, G. (2010). Islam, hijab and young Shia Muslim Canadian women's discursive constructions of physical activity. *Sociology of sport journal*, 27(3), 251-267.
- Knoester, C. & Rockhill, C. (2021). Multiculturalism and antiracism in Sports? US public opinions about Native American team names and mascots and the use of hijabs in sports. *Socius*, 7, 2-13.
- Laar, R., Zhang, J., Yu, T., Azeem Ashraf, M. (2018). Constraints to women's participation in sports: A study of participation of Pakistani female students in physical activities. *International journal of sport policy and politics*, 11(3), 385-397.
- Lola-avar, M., Shahmoradi Zavareh, R. (2014). Analysis of the social role of women in terms of Ayatollah Khamenei. *Journal of Social Theories of Muslim Thinkers*, 4(1): 9-28. (in persian)
- Lotfi, S., Sozanchi, H., Emami, S. (2020). How to find the benchmark model in the political theory of Ayatollah Khamenei in the field of women; Strategies and Actions, biannual scientific research journal of religion and cultural policy, 7(2): 7-46. (in persian)
- Pfister, G. (2010). Outsiders: Muslim women and Olympic games—barriers and opportunities. *The international journal of the history of sport*, 27(18), 2925-2957.
- Prouse, C. (2015). Harnessing the hijab: the emergence of the Muslim Female Footballer through international sport governance. *Gender, Place & Culture*, 1(22), 20-36.
- Rasekh, N. (2021). Systematic Review of Women's Sports Studies. *Sport Management Journal*, 13(3): 745-765. (in persian)
- Razack, S. (2008). *Casting out: The eviction of Muslims from Western law and politics*. University of Toronto Press. 1-240.
- Statements of the leader of the revolution regarding women's sports. 1400; site <https://khamenei.ir> (in persian)
- Terry, G., N. Hayfield, V. Clarke, & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The SAGE handbook of qualitative research in psychology*, 2, 17-37.
- Thorpe, H., N. Ahmad, A. Marfell, & Richards, J. (2022). Muslim women's sporting spatialities: navigating culture, religion and moving bodies in Aotearoa New Zealand. *Gender, Place & Culture*, 29(1) 52-79.
- Toffoletti, K. & Palmer, C. (2017). New approaches for studies of Muslim women and sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 52(2), 146-163.